

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 46 (9421)

Суббота, февраль 23, 1974 чыл

1925 чылда үндөс белеттинген

Өртөө 2 көл.

СЭКП ТӨП КОМИТЕДИНДЕ

Казах ССР-ниң, Белорус ССР-ниң болгаш Ростов областың көдээ ажил-агый механизаторларының, инициативазының дугайында

Казах ССР-нин, Белорус ССР-нин болгаш Ростов областың колхозтарының болгаш совхозтарының механизаторларының, «Сельхозтехника» бүдүрүлгелеринин болгаш организацияларының ажилчына-рының болгаш инженер-техниктиң ажилдакчыларының көдээ ажил-агый техниказын бедик бүдүрүчкүлүг ажыглаары дээш социалисттик чарышты...

калбарып чептередир дугайында саналдарны үндүрүп келген инициативаны СЭКП Төп Комитеди чүдүдүтүп көргөн. Ол инициативаны деткирин, техниканы ажыглаарын шиттирликти биле экижидеринче, машиналарнык ээлчегде болгаш хүнде ажилдап кылышыкын бедидеринче ут-ланган тодаргай хемчелерин...

системаларын ажилдап кылыр болгаш ботандырарын организастаарын эвиледдерип республикаларның Компартияларының ТК-ларыга, партияның крайкомнарынга, обкомнарынга болгаш райкомнарынга СЭКП ТК сүмөлээни. Маңа холбаштыр эргежок чу-гула сангын механизатор ка-дрларны белеткээринче бол-гаш оларнык мергежилди бе-

дидеринче, тракторларның болгаш комбайнарның ийи ээлчег-биле ажилдаарын хан-дырарынче, машина-трактор паргынын септелгезини шы-нарыл бедидеринче, техникти ажаалданы экижидеринче, тех-ника камгалалын экижидерин-че болгаш машиналарның ба-за механизмнерин эдилел хуусаазын узадырынче онза кичээгени салыр.

ССРЭ-ниң камгалал министриниң ДУЖААЛЫ

Москва хоорай № 36

1974 чылдың февраль 23

Эштер, Совет Чепсектиг Күштериниң дайынчылары! Шериг-Далай Флодунуң кура-ларда болгаш отставкада дайынчылары! Бөгүн бистиң Төрөн чуртувус Совет Армияның болгаш Шериг-Далай Флодунуң 56 чыл өн демдеген турар. Коммунисттик партияның тургусканы болгаш кижизин-кени ССРЭ-ниң Чепсектиг Күштери бөдү-рүчү адалдыг төөгүзүңү дүргүзүңү па-триотчу болгаш интернационалдык хүлээл-гези төөгүтү күсүдөй турар. Империа-листтик агрессорларга удуз кадыг-дошкун ту-уушкунуңарга совет дайынчылар комму-нисттик идеяларга шыныкканын, чигедейр түвө чок эрес-дидини болгаш мадыр-лыгы кезээде көргүзүп келген. Ам бистиң Армиямыс болгаш Флодунуң үлүстү тап-бын ажил-ийин, социализмни өндү-рүп туура алганын камгаларыңарга иделеттиг камгалар.

дарны бедирит турар. Ичизилең делегейниң дүшкүрүтүчү чо-руун кошкандыгыга удуз туржуруң ора-дашп, чепсегенишиңизниң элдере бүү-дүрери улам өстүрүп, айдын авантура-ларын белеткен турар реаксылыг империа-листтик күштер ам-да бар болгаш идепкей-лик хөдөлүп турар деп чүвени база көр-бөй болбос. Ол бугу чүдүдөр чурт-туң камгалалын болгаш Чепсектиг Күш-териниң дайынчы күчүңү могай чок бымжы-ларинче совет уласту албадап турар. Со-циалисттик Төрөн чуртуңга болгаш Ко-мунисттик партияңа кызмат чок берди-ген совет дайынчылар Варшава керэ-зиңи киржиңилери чурттарың армияла-ры-биле бузулбас чыгыс ийик болушкан, бистиң Төрөн чуртувусуң болгаш бугу социалисттик дем каттыштырылганың ай-мыл чок чоруун көргүрүп камгалар турар. Эштер солдаттар болгаш матростар, сержантлар болгаш старшиналар! Эштер прапорщиктер болгаш мичманнар! Эштер офицерлер, генералдар болгаш ад-миралдар! Эштер Армияның болгаш Флотуң хоочунары!

Совет Армияның болгаш Шериг-Далай Флодунуң хуну совет кижилер политика-тыг бедик бедүрүшкүңүңү болгаш коммуни-сттик тургузушкунуңуңу бугу уластокарың-да күш-ажычты бедидиңиздериниң байла-рында тутуп турар-дыр. Токсу беш чылдыг ушкү чылың дьма удуз бедидиңиздер-биле бедиделеттинген. Ажычтын аңгының эрес-шүдүрү ажил-ийиниң ачылында соци-алисттик Индустрия бурунгар чаа балымын кылган. Бедээ ажил-агыйың ажил-ийи-лериниң мадырлык күженшиктерин терги-ни эки дүзүт-биле бедиделеттинген. Уластуң чагай байдым чайгылы чок бедик турар. Совет күрүнениң экономиктиг болгаш камгалал күчүзү өскөн. Партияга, совет улуска СЭКП ТК-ниң Кийгырың-да харын кылдыр бистиң чуртувустуң ажалы чоннары беш чылдыг дөрү-кү чымынчы улус ажил-агыйы план-ны хуусаа бетинде күсүдөй дээш, нитилел бедүрүлгезиниң ажыктын улам бедидер дээш социалисттик чарышты кал-бак бедидерген.

Бугу улустуң байырдалы — Совет Ар-мияның болгаш Шериг-Далай Флодунуң 56 чыл өн-биле холбаштыр элдере байыр че-дирит турар мен. Амы өведиге чымын-чын болгаш зарымдаалыг соруа-лары шиттирлээрин, бөө-чепсекти болгаш дайынчы техниканы шиткейлип алырыңа, черге, аагарга болгаш далайга өредигениң сайыраңгайларыңа че-дидиңиздерин болуруңары күзөдүм.

Бистиң партияда, оон Төп Комитетинде болгаш СЭКП ТК-ның Чингине секретары эш Л. И. Брежневке багыткан Политбюрода сөөгү он чылда тургузунган идея талазы-биле чыгыс ай чоруктуң, эш хуу-зууң иделгенин, бедик не-гелдеги болгаш партиянык принципалдыг чоруктуң ачы-лында ол чедикшилерин улуг хемчээлдиг-биле бедидип алдыңар.

Совет Армияның болгаш Шериг-Далай Флодунуң 56 чыл өн демдегезиң-биле дуузарым болза: Бөгүн, февраль 23-те, чер-чегин-биле 20 шак турда бистиң Төрөн чуртувустуң найыскалы — мадыр-хоорай Москвага, эвиледшекен республикаларның найы-скалында, а ол ишкан мадыр-хоорай-лар Ленинградка, Волгоградка, Севасто-польга, Одессага, Новороссийскке, Кер-ченге, мадыр-шыва Бристеге байырдалды феллериңизни кылдыр.

Эштер, Совет Чепсектиг Күштериниң дайынчылары! Шериг-Далай Флодунуң кура-ларда болгаш отставкада дайынчылары! Бөгүн бистиң Төрөн чуртувус Совет Армияның болгаш Шериг-Далай Флодунуң 56 чыл өн демдеген турар. Коммунисттик партияның тургусканы болгаш кижизин-кени ССРЭ-ниң Чепсектиг Күштери бөдү-рүчү адалдыг төөгүзүңү дүргүзүңү па-триотчу болгаш интернационалдык хүлээл-гези төөгүтү күсүдөй турар. Империа-листтик агрессорларга удуз кадыг-дошкун ту-уушкунуңарга совет дайынчылар комму-нисттик идеяларга шыныкканын, чигедейр түвө чок эрес-дидини болгаш мадыр-лыгы кезээде көргүзүп келген. Ам бистиң Армиямыс болгаш Флодунуң үлүстү тап-бын ажил-ийин, социализмни өндү-рүп туура алганын камгаларыңарга иделеттиг камгалар.

Совет Армияның болгаш Шериг-Далай Флодунуң 56 чыл өн демдегезиң-биле дуузарым болза: Бөгүн, февраль 23-те, чер-чегин-биле 20 шак турда бистиң Төрөн чуртувустуң найыскалы — мадыр-хоорай Москвага, эвиледшекен республикаларның найы-скалында, а ол ишкан мадыр-хоорай-лар Ленинградка, Волгоградка, Севасто-польга, Одессага, Новороссийскке, Кер-ченге, мадыр-шыва Бристеге байырдалды феллериңизни кылдыр.

ССРЭ-НИҢ КАМГАЛАЛ МИНИСТРИ, СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ МАРШАЛЫ А. ГРЕЧКО.

КЫЗЫГА БАЙЫРЛЫГ ХУРАЛ

Дуун Кызылга, Политиктиг тырдышкыннык бажыныңа, хоорайның ажалы чоннарының болгаш Кызыл гарнизону-нун дайынчыларының төлөө-лекчилери чыгып келген. Анаа бистиң Төрөн чуртувус-туң адалдыг камгалакчылары — Совет Армияның болгаш Шериг-Далай Флодунуң хү-нүгө тураскааткан байырың чурталга бажының ийини кварталда тууду дооснаш, кү-рүнө комиссияныга хүдүдөр.

Байырыг хуралдык сонда шериг кезектериниң бот-ты-ныгыт уран чуул коллекти-териниң улуг концерти бол-ган. ССРЭ-ниң Чепсектиг Күште-риниң хунуге тураскааткан байырыг хуралдар республи-калык бугу районнарының төлтеринге, хоорай, сутларга база өрткелден.

А. Н. КОСЫГИНГЕ ШАҢНАЛДАРНЫ ТЫВЫСКАНЫ

Февраль 21-де Кремльге СЭКП ТК-ның Политбюро ке-жигүүнү, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгини Ленин ордени болгаш Социалисттик Күш-ажыл-дың Маадыр болгаш «Кадыр болгаш Маска» деп ийги ал-дын медалын тывыскаан.

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы Н. В. Подгорний шаңналдары аңаа тывыскаан. Шаңналдар тынсыр үедө залга эштер Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Греч-ко, В. В. Гришин, А. П. Кири-ленко, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазауров, А. Я. Пельуш, Д. С. Поляевский, М. А. Суевлов, А. И. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. И. Пономарев, В. И. Долгих, К. Ф. Катухов олар отуруш-кан.

Эш Н. В. Подгорний шаң-налдарын тынсыр тура, чүвө чутааланы. Ажык-чалуу чылдарында Кызыл Армияга эки турачы бооп кирдин Шеригде хал-лашкан сонда Сибирге хе-реплекчилер кооперацияның системасына ажилдап турду.

Эш Н. В. Подгорний шаң-налдарын тынсыр тура, чүвө чутааланы. Ажык-чалуу чылдарында Кызыл Армияга эки турачы бооп кирдин Шеригде хал-лашкан сонда Сибирге хе-реплекчилер кооперацияның системасына ажилдап турду.

Эш Н. В. Подгорний шаң-налдарын тынсыр тура, чүвө чутааланы. Ажык-чалуу чылдарында Кызыл Армияга эки турачы бооп кирдин Шеригде хал-лашкан сонда Сибирге хе-реплекчилер кооперацияның системасына ажилдап турду.

Коммунисттик партияның болгаш Совет күрүнениң мур-нуңа улуг ачы-хавыазы дээш база тургусканын хунуңдуң бээр кезден харлаамы-биле холбаштыр А. Н. Косыгиниң ол бедик шаңналдар-биле шаңнаан.

Эш Н. В. Подгорний шаң-налдарын тынсыр тура, чүвө чутааланы. Ажык-чалуу чылдарында Кызыл Армияга эки турачы бооп кирдин Шеригде хал-лашкан сонда Сибирге хе-реплекчилер кооперацияның системасына ажилдап турду.

Эш Н. В. Подгорний шаң-налдарын тынсыр тура, чүвө чутааланы. Ажык-чалуу чылдарында Кызыл Армияга эки турачы бооп кирдин Шеригде хал-лашкан сонда Сибирге хе-реплекчилер кооперацияның системасына ажилдап турду.

Эш Н. В. Подгорний шаң-налдарын тынсыр тура, чүвө чутааланы. Ажык-чалуу чылдарында Кызыл Армияга эки турачы бооп кирдин Шеригде хал-лашкан сонда Сибирге хе-реплекчилер кооперацияның системасына ажилдап турду.

Эш Н. В. Подгорний шаң-налдарын тынсыр тура, чүвө чутааланы. Ажык-чалуу чылдарында Кызыл Армияга эки турачы бооп кирдин Шеригде хал-лашкан сонда Сибирге хе-реплекчилер кооперацияның системасына ажилдап турду.

Эш Н. В. ПОДГОРНИЙНЫҢ ЧУГААЗЫ

Эштер, Совет Чепсектиг Күштериниң дайынчылары! Шериг-Далай Флодунуң кура-ларда болгаш отставкада дайынчылары! Бөгүн бистиң Төрөн чуртувус Совет Армияның болгаш Шериг-Далай Флодунуң 56 чыл өн демдеген турар. Коммунисттик партияның тургусканы болгаш кижизин-кени ССРЭ-ниң Чепсектиг Күштери бөдү-рүчү адалдыг төөгүзүңү дүргүзүңү па-триотчу болгаш интернационалдык хүлээл-гези төөгүтү күсүдөй турар. Империа-листтик агрессорларга удуз кадыг-дошкун ту-уушкунуңарга совет дайынчылар комму-нисттик идеяларга шыныкканын, чигедейр түвө чок эрес-дидини болгаш мадыр-лыгы кезээде көргүзүп келген. Ам бистиң Армиямыс болгаш Флодунуң үлүстү тап-бын ажил-ийин, социализмни өндү-рүп туура алганын камгаларыңарга иделеттиг камгалар.

Эш Н. В. Подгорний шаң-налдарын тынсыр тура, чүвө чутааланы. Ажык-чалуу чылдарында Кызыл Армияга эки турачы бооп кирдин Шеригде хал-лашкан сонда Сибирге хе-реплекчилер кооперацияның системасына ажилдап турду.

Эш Н. В. Подгорний шаң-налдарын тынсыр тура, чүвө чутааланы. Ажык-чалуу чылдарында Кызыл Армияга эки турачы бооп кирдин Шеригде хал-лашкан сонда Сибирге хе-реплекчилер кооперацияның системасына ажилдап турду.

Эш Н. В. Подгорний шаң-налдарын тынсыр тура, чүвө чутааланы. Ажык-чалуу чылдарында Кызыл Армияга эки турачы бооп кирдин Шеригде хал-лашкан сонда Сибирге хе-реплекчилер кооперацияның системасына ажилдап турду.

Эш Н. В. Подгорний шаң-налдарын тынсыр тура, чүвө чутааланы. Ажык-чалуу чылдарында Кызыл Армияга эки турачы бооп кирдин Шеригде хал-лашкан сонда Сибирге хе-реплекчилер кооперацияның системасына ажилдап турду.

Эш А. Н. КОСЫГИННИҢ ЧУГААЗЫ

Хүндүдү болгаш эштер! СЭКП Төп Комитетинде, ТК-ның Политбюрозунда, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунда, Совет чачакка бедик шаңналар дээш, байыр-лык чагазы дээш, а ол иш-кан Николай Викторович Под-горнийның мени дугайында найыралдык сөстери дээш, чу-ректиниң эңиле ханымданда өөрүп четтиргенимин илереди-рин чөпсөзөр көрүңөр.

Эш А. Н. Косыгинниң чу-гаазы: Хүндүдү болгаш эштер! СЭКП Төп Комитетинде, ТК-ның Политбюрозунда, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунда, Совет чачакка бедик шаңналар дээш, байыр-лык чагазы дээш, а ол иш-кан Николай Викторович Под-горнийның мени дугайында найыралдык сөстери дээш, чу-ректиниң эңиле ханымданда өөрүп четтиргенимин илереди-рин чөпсөзөр көрүңөр.

Эш А. Н. Косыгинниң чу-гаазы: Хүндүдү болгаш эштер! СЭКП Төп Комитетинде, ТК-ның Политбюрозунда, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунда, Совет чачакка бедик шаңналар дээш, байыр-лык чагазы дээш, а ол иш-кан Николай Викторович Под-горнийның мени дугайында найыралдык сөстери дээш, чу-ректиниң эңиле ханымданда өөрүп четтиргенимин илереди-рин чөпсөзөр көрүңөр.

Эш А. Н. Косыгинниң чу-гаазы: Хүндүдү болгаш эштер! СЭКП Төп Комитетинде, ТК-ның Политбюрозунда, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунда, Совет чачакка бедик шаңналар дээш, байыр-лык чагазы дээш, а ол иш-кан Николай Викторович Под-горнийның мени дугайында найыралдык сөстери дээш, чу-ректиниң эңиле ханымданда өөрүп четтиргенимин илереди-рин чөпсөзөр көрүңөр.

Эш А. Н. Косыгинниң чу-гаазы: Хүндүдү болгаш эштер! СЭКП Төп Комитетинде, ТК-ның Политбюрозунда, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунда, Совет чачакка бедик шаңналар дээш, байыр-лык чагазы дээш, а ол иш-кан Николай Викторович Под-горнийның мени дугайында найыралдык сөстери дээш, чу-ректиниң эңиле ханымданда өөрүп четтиргенимин илереди-рин чөпсөзөр көрүңөр.

ЧОНГА ТАНЫШТЫРЫЛГА

«Сүт-Хөл» совхозунуң парт-кому СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң Куба Республикага найыралчы аян-чоруунуң түнөөдерин чонга калба-биле таныштыра-рын түргүчүлөп турар. Коммунисттик партияның болгаш Совет чачактын тай-быны хандырамыңе утланган политиказыңың дугайында

«Сүт-Хөл» совхозунуң парт-кому СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң Куба Республикага найыралчы аян-чоруунуң түнөөдерин чонга калба-биле таныштыра-рын түргүчүлөп турар. Коммунисттик партияның болгаш Совет чачактын тай-быны хандырамыңе утланган политиказыңың дугайында

«Сүт-Хөл» совхозунуң парт-кому СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң Куба Республикага найыралчы аян-чоруунуң түнөөдерин чонга калба-биле таныштыра-рын түргүчүлөп турар. Коммунисттик партияның болгаш Совет чачактын тай-быны хандырамыңе утланган политиказыңың дугайында

«Сүт-Хөл» совхозунуң парт-кому СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң Куба Республикага найыралчы аян-чоруунуң түнөөдерин чонга калба-биле таныштыра-рын түргүчүлөп турар. Коммунисттик партияның болгаш Совет чачактын тай-быны хандырамыңе утланган политиказыңың дугайында

«Сүт-Хөл» совхозунуң парт-кому СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң Куба Республикага найыралчы аян-чоруунуң түнөөдерин чонга калба-биле таныштыра-рын түргүчүлөп турар. Коммунисттик партияның болгаш Совет чачактын тай-быны хандырамыңе утланган политиказыңың дугайында

БЕДИК ШАҢНАЛ

Чөөп-Хемчик районунуң «Он-тябрь 30 чылы» колхоз эрт-вен чыдын тараа культурала-рын бүдүрүрүнче талазы-биле бедик көргүзүлгү болган. Колхозтуң тараа төлдери Ак-Шат хоууңда, оон ажаан алган тараа бир гектардан ор-тумаа-биле 14-16 шөптор дү-жүттү берген (Хову-трактор бригадалыңың бригадир

Чөөп-Хемчик районунуң «Он-тябрь 30 чылы» колхоз эрт-вен чыдын тараа культурала-рын бүдүрүрүнче талазы-биле бедик көргүзүлгү болган. Колхозтуң тараа төлдери Ак-Шат хоууңда, оон ажаан алган тараа бир гектардан ор-тумаа-биле 14-16 шөптор дү-жүттү берген (Хову-трактор бригадалыңың бригадир

Чөөп-Хемчик районунуң «Он-тябрь 30 чылы» колхоз эрт-вен чыдын тараа культурала-рын бүдүрүрүнче талазы-биле бедик көргүзүлгү болган. Колхозтуң тараа төлдери Ак-Шат хоууңда, оон ажаан алган тараа бир гектардан ор-тумаа-биле 14-16 шөптор дү-жүттү берген (Хову-трактор бригадалыңың бригадир

Чөөп-Хемчик районунуң «Он-тябрь 30 чылы» колхоз эрт-вен чыдын тараа культурала-рын бүдүрүрүнче талазы-биле бедик көргүзүлгү болган. Колхозтуң тараа төлдери Ак-Шат хоууңда, оон ажаан алган тараа бир гектардан ор-тумаа-биле 14-16 шөптор дү-жүттү берген (Хову-трактор бригадалыңың бригадир

Чөөп-Хемчик районунуң «Он-тябрь 30 чылы» колхоз эрт-вен чыдын тараа культурала-рын бүдүрүрүнче талазы-биле бедик көргүзүлгү болган. Колхозтуң тараа төлдери Ак-Шат хоууңда, оон ажаан алган тараа бир гектардан ор-тумаа-биле 14-16 шөптор дү-жүттү берген (Хову-трактор бригадалыңың бригадир

САНАЛЫҢАРНЫ ХҮЛЭЭП АЛДЫВЫС

(«Тыва даг-дүгү туду» эргелелинде эш К. данзырыктын бригадазының кежигүнеринге)

«Тыва даг-дүгү туду» эрге-деленде К. Данзырык дугу-р-наа бригадазының кежигүнери, силерин биске «Шың» со-лушу дамчыштыр чоруткан аяк-кагаалары номчуд танышкан, беш чылдык та-дарадыкчы чылдыга бистиң бригадалы социалисттик ча-рышка кийгиргатарымын хү-лөө алдымыс. Социалисттик чарыш — найы-даа адаарың ажилдакчылары-

ның чогадыккы ажылымын, тургузуучу ийини үнөр дөү болгаш. Маңа хамаарыштыр республикамыстың эртен чыл-ды ажил-амыдыралында чамдык чыяктерин чугаалак-садым. Шиттирэн 1973 чылда мал болгаш чер ажилынын тала-зы-биле эки көргүзүлгүлүг болганы дээш өлөө кам ра-йоннар чурттуң Кызыл ту-ктары-биле шаңнатты. Мыр-

най чоокка чаа республика-мыстың үнөөрү, туду болган транспорт ажилдакчыларын Россия Федерациязының Кы-зыл тууту-биле шаңнатты. А бистид ажилдап турарымын ийи эргеледи каттыштырган «Тыва туду» трезивис эрт-вен чылдың дүргү кварталда-нык түнөөни бугаар Гава-рианскер тудуң чегинге бир-гичи чегин өлөөш, хамаары-шал министрствонун шит-

чир Кызыл туугу 25 муң рубльдиң ажаа шаңнада-биле кыды ан үндү. Иңда бистиң салымшыкымыс база-ла кир-ген. Бо бугу бедидиңиздериниң че-дин алдырыга социалисттик ча-рыштың кол роуду ойнаа-ны мартың чок. Чарыш деп чүвө ол хире удуз күчүдү-дүр. Ын-чанган силерниң бисти соци-алисттик чарышка кийгирга-нымын нани-биле хүлээп ап,

оң дугайын бригадалык ху-ралаңга чугааладымыс. Бистиң бригадалык кыды ажилдап турарымыс С. Г. Лукьянчуктуң бригадалык че-дирештиги болган. Ам силерден база санаа келген, ону база хү-лээп ап турарымыс бо-дур. Силерниң бригадалар Ак-До-вуркта эң муракчы бригадалардын биринис. Ынчанган силер-биле чарык ажилда-рымыс биске хуш көрүңүдү-дүр. 1974 чылда дараамында бедиди-кен хулаагылгерттен бис: 1. Туду-монтая ажилдары-ның 300 муң рубль түнгү чыл планын декабрь 23-те кү-сөдөр. 2. Күш-ажыдың бүдүрү-

чүдүүн планга удуз 0,5 хуу бедидер. 3. Чыл дүргүзүңү 10 муң туубуну камнап алыр. 4. 5 ажалыңың дамының мергежилдине өөрдөр болгаш 3 ажалыңың тускай мер-гежилдин бир чада бедидер. 5. Техникалы айыл чок ажылаар чорукту бедип азыр болгаш бүдүрүлгөгө озал-о-лакты болдуруб. 6. Кызылдың он ийини квар-талда 60 квартиралык № 2 чуртталга бажының бирги кварталда ажаалага кийер. 7. Кызылдың дүртүк шир-пойонунда 80 квартиралыг

чуртталга бажының ийини кварталда тууду дооснаш, кү-рүнө комиссияныга хүдүдөр. 8. Бугу тудуларын күрүңө комиссияныга чүгө өкү-ден демде-биле дүжар. Бистер январь айыны план-ның 100 хуу күсеткен бис. Күш-ажыдың бүдүрүлгү-нүң планы азыр күсүттөн-гел. Февральдык планы база-ла бедидиңиздерин күсүтти-риниң көз чыдар. Айдын болгаш кварталдык бүдүрүлгө планынын канчаар боттандыгы дараамыда а-

Бригада кежигүнеринде даасканын бугаар «Кызыл стиг бригадалык бригадир С. САВАН.

РЕВОЛЮСЧУ,
ДАЙЫНЧЫ,
КУШ-АЖЫЛЧЫ
АЛДАР

«Шынның» шериг-патриоттуг үндүрүлгези № 3 (26)

СОЦИАЛИЗМНИҢ
КАМГАЛАЛЫНДА

Февральдың 23-те СССР-ниң Чесектиг Күштери, бүгү совет улус кайгамчыктык байыраалды — Совет Армияның болгаш Шериг-Далай Флодунуң хунун демдеген турар.

56 чыл мурунда, 1918 чылдың январда, Улетүрүнчү-Тараачының Кызыл Шериги организациага дугайында декрете протарыптуу улуг башчымыз В. И. Ленин аң салган. Ушунга улетүрүнчү-Тараачының Кызыл Флуду тургустар дугайында баш декрет үгөн. А февральдың 23-те Искос болган Нарва чаныга аянны Кызыл Шериг дайынчы улуг шыглаалы туктан. Социалист Ада-чуртту камгааларыч бистин улугтуу массалык ордундукуну баа Кызыл Шеригни отарларыч герман эзелечилерге эресидим удуртанышкыны демдегээр-биле февральдың 23-тү бүгү чоңун байырлаалы ыялдыр чыл бүрдү демдеген турар.

Совет Чесектиг Күштер ам чарлык чүс чылда анык уеде бодуну патриоттуг болган интернационалдык хулааларга олоп-төптүн-биле күөсөдү. В. И. Ленинниң чаргытары амыралга боттандырып турар. Хамаатны дайынчыны калыб-ерге хүнеринде олар лаптыкы интернационал болган ан гвардияларын чыла шаян, делегейин хулаалар күштерине чалыптык болган идегелди — анык Совет Республиканы камгаалат алган.

Ада-чурттуң Улуг дайынында докун үшүнде иттилер Германияны халдакчы отряд чылап алаан. Делегей интернационал каттыккан күштеринге хүлүг демирден кола ар үргүзүп СССР-ниң Чесектиг Күштери чүксеп өртөөн. Фашизмге удуз тулчушкунуна Совет Армия боду тоогуге көстүп көрбөз массадыг маадырды чорутуун армияны ыктыр бүгү делегейге бүдүрүп көрсөккөн. Оа — улуг Ленинниң «Россия чүс-чүс, муң-муң ыктыг маадырларын идиң үлдүрүп шыдаар» деп өттүр көргөн остерин керек кырынга шымылаан, бадгыткан.

Бодуну олодурган болган кыстарыны маадырды чоруун Төрөзү чурт бедил-биле үнөөдөн, 7 миллион анык дайынчылар өрдөөн болган медалдар-биле шапталган, а 11603 кишиге Совет Экилденин Маадыры деп эң бедик атты тымыкан.

Фашист эзелечилерин чыла шаптырып херонге Тыва Арат Республиканы ажалчы чоңу боттарыны салымчы баша кырган. Тыва аңи тургалар покхоларга болган тулушушунарга шыдамын, эрес-дидимни көргүзүп, совет дайынчыларын дүрүлүгүн өрөөн, хой-хой хорай-суурлары хостаарына кирипкен. Фашист аг-шеринден совет шериг аштан-арыгаларыну тулушушунунарга көрсөткөн маадырды чоруу дүң, Тываның 80 анык оолдар, кыстары Совет Чактык шапкалардан алган, а Хомунку майда Талыч В. Ооржак бо араамда болуп сагалдачурумуг, уран-шевир анык ыктыр көрсөккөн. Амгы үеде бетончур бригадаларыны ажалдап, эзелеч олодурган (110-120 хуу күөсөдүн турар.

Бистин хүперинге Совет Чесектиг Күштер Ада-чурттуң идикти камгаалар.

ЧЕТТИРДИВИС!

Бистин кезээвсте шериг тулдуку Владимир Дамбичев Ооржак албан эрттирип турар. Ол шериге 1972 чылдың майда Талыч районда келген. Дайынчы В. Ооржак бо араамда болуп сагалдачурумуг, уран-шевир анык ыктыр көрсөккөн. Амгы үеде бетончур бригадаларыны ажалдап, эзелеч олодурган (110-120 хуу күөсөдүн турар.

Бистин күөсөвсте шериг тулдуку Владимир Дамбичев Ооржак албан эрттирип турар.

Бистин күөсөвсте шериг тулдуку Владимир Дамбичев Ооржак албан эрттирип турар.

Бистин күөсөвсте шериг тулдуку Владимир Дамбичев Ооржак албан эрттирип турар.

Бистин күөсөвсте шериг тулдуку Владимир Дамбичев Ооржак албан эрттирип турар.

Бистин күөсөвсте шериг тулдуку Владимир Дамбичев Ооржак албан эрттирип турар.

Бистин күөсөвсте шериг тулдуку Владимир Дамбичев Ооржак албан эрттирип турар.

Бистин күөсөвсте шериг тулдуку Владимир Дамбичев Ооржак албан эрттирип турар.

Бистин күөсөвсте шериг тулдуку Владимир Дамбичев Ооржак албан эрттирип турар.

Бистин күөсөвсте шериг тулдуку Владимир Дамбичев Ооржак албан эрттирип турар.

Бистин күөсөвсте шериг тулдуку Владимир Дамбичев Ооржак албан эрттирип турар.

Бистин күөсөвсте шериг тулдуку Владимир Дамбичев Ооржак албан эрттирип турар.

Бистин күөсөвсте шериг тулдуку Владимир Дамбичев Ооржак албан эрттирип турар.

Бистин күөсөвсте шериг тулдуку Владимир Дамбичев Ооржак албан эрттирип турар.

Бистин күөсөвсте шериг тулдуку Владимир Дамбичев Ооржак албан эрттирип турар.

Чурттуң экономикалык күчүзүнүн ниити өзүлдезинге үндезилээш, Совет Эвилелиниң камгаал күчүзүнүн быжыгары үргүлчүлөп турар. Бистин партиявыс, бистин күрүневис улустун тургускан чүүлдерин идегелдик камгааларына бүгү эргежөк чугула чүве Совет Армияга бар болган турарынче сагыш салып турар.

(1974 чылдың январь 29-та Гаванага куба-совет найыралдын митингизинге Л. И. Брежневтин чугаамда).

Совет Армияның болгаш Шериг-Далай Флодунуң хунун Москваның Ленин орденин агаар халдашкынына удуз камгаал өкүгүнүн Н. Кезиниң умудукчулары дайынчы база политиктиг белеткеге чамедишкенир-биле турган. Офицерлер В. Гармаштын база Ф. Зиманын кезиндеги умудукчулар шуптузу — бирги болгаш ийги класстын специалистери, а оларныкы чамдыктары умудукчу-снайпер деп дээди мергенлиди чедип алганын умудукчулар өөредилге бүрүзүгө салдыган ооруларынче чамедишкенин күөсөдү турар. ЧУРУНТА: майор В. Гармаштын кезиниң умудукчулары өөредилге аавына, Н. АКИМОВ биле В. КУЗЬМИНИИң фотозу. (СЭТА-ның фототехникасы).

ДУУНТАНКИСТ-
БӨГҮН ИЖЕНЕР

— 1941 чылдың ноябрь айның 7-деп эзелен, Гитлин хоррайың девисээринге 88-ин танк батальонуна танкист кирдин — деп бодунуң фронтту амидралын Николай Андрианович Беспалов мичар чугаалап эгелди.

— Идич немед-фашистерниң идич түлүк күшүтү, кадык-дошук, кам-хайыра чок олунуң халдашкынына үеи турган болтай. Бистин танкистарымыз. Перегов суурунүң идичине смышырап дээр дээр, немелтер чаа күштер чып, коргуду-суредир, атакалары улаа-дараа килеип, самолёттарын бомбарлап, оюлук, эме-халжок танкылары үзүктел чок бистин танкымыз шүргүдү түрүп берген.

Тихвин хоррайы хостаары-биле Волхов хемче чиге чооткулуп чед берген, ол чоң навиды Буденош дээр демир-орук станицанын эдлош, хорайны хостан алды-вис. 147 километр ханылап кирген бис. Тулчушкуну үезинде бир танкымыс, бар үер-боовус шымылдыкмыс. Ынчал-аа дайынчы даалгавыс күөсеттинген.

Өөрүзү танкистер-биле кады улам буртугарал, фашистерни кичишкырап, ады-боолап, мыртар сурун, чыла тагаран турудувус. Ол араамда малагашты черге таварып берген, танкыларымыз анык чыгырмы алдымыс. Ону анылап, немелтер бисти бүзөөлөп колдидер. Ол тулушкунга чамдык танкистерымыс ар балыглаткан.

Четтин кезээвсте шериг тулдуку Владимир Дамбичев Ооржак албан эрттирип турар. Ол шериге 1972 чылдың майда Талыч районда келген. Дайынчы В. Ооржак бо араамда болуп сагалдачурумуг, уран-шевир анык ыктыр көрсөккөн. Амгы үеде бетончур бригадаларыны ажалдап, эзелеч олодурган (110-120 хуу күөсөдүн турар.

ЫДЫКТЫГ
АЛБАН

— Бодум Краснодар край чурттуг мен. Силерниң чекетеди турар республикаларга келген, чартык чыл четтедип болзума, оң национал культурамызга, кайгамчык агаар-бодууна, төрөө черинде сүр-шавир чарык турар кайгамчык класстеринге сеткилениң ханымыдан ыргачтыг бердим — деп, Н. Шериг кезиниң командириниң политика тадам-биле ораакчызы, офицер Н. Колесниченко шериг кезиниң дайынчыларын амыдыралы-биле тааныштыр эзелечинис хүн кабинетинге чугаалап орду.— Бисте орустар, украинер, назатар, башкирлер, татарлар, тывалар, буряттар, якуттар дээр, кандыг сөөктүң кижи-лері чок дээр. Олар Тыва АССР-де албан эрттирип, чагыс өг-буениң оолдары деп, найыралды чурттан турарынарга коргааларын, ады боттарының төрөн чөлдери шыкпаш мичар — деп, ол чугаамы доосту.

Бир сабырның деңизи өрөөннелер бардымыс. Улуг лейтенант В. Ивановтуң салбыры — кезекте шеригиниң бирөөн. Лейтенант Ю. Куляктын коллективтиң дугайы мынчаар чугаалады: — Бистин салбыр беш чылдың шиттирген чыда — 1973 чылды чедишкенир-биле демдегелен. Социалист хулааларында көрдүгүн бүтү чүүлдер күөсеттинген. Бот торадыкчы чыда бистин муруну-вуста база-ла улуг сорулга-лар туруп турар. Бис Совет Армияның 22 тергивинери, бедик мергенлиги оң специалистери белеткери болган политиктиг база дайынчы белеткери улам бедилеринче улаган оскере-чүүлдерин социалист хулааларына көргөн бис. Чылдың баштайгы айында эзелечиниле ол хулаалар багай өнес күөсеттинип турар. Совет Армияның болгаш Шериг-Далай Флодунуң хунунге умудукчулар дайынчы бедик мергенлиги специалистер ыктыр шыгладалы дуугаган.

Чугаавыс доостун турда, биче сержант Киселев дайынчыларын кыяалга беленип командиринге илтидөө. — Хамаатны чуртгалыңар-биле сырын харылаа — объективни чедишкениң камгааларының үздүгүн деп чаа темаң алган, командир кыяалың өгөш берди. — Бистин салбырда башкир оолдар Сахин, Давлетов, Лукманхамитов, орус Соколов, Евстифеев ыктык политиктиг болган дайынчы мергенлиди тергивинери бар. Олар командирлер черииден хой улаа аас шыналган адан, оваанын албаны улустарын эрттирип турар — деп, салбыр командир Киселев чугаалады.

Ону үнеч, ырак эвсте ба-жымда турар радио бедилерине кеддизис. Сержант Ко-

пиевтуң баштан турар коллективти бо чымып коңчутки коллективти адын чедиң адырның социалист хулааларына көргөн.

Ол хун адаа амылдан турган дайынчылар Киселев, Царев, Лебедев олар бедик мергенлиги специалистер, кезекти шымыр деп күш-күлтургулары болду. — Мен Башкирни чурттуг мен. Ортуфак школа доостун, шериг албанына кедирткен, радиотелеграфистерниң 4 ай хууеалдыг тускан куруаң доостум. Ону ботга албан эрттирип келгенин ол. Мэон кады турарын оолдар шунту дайынчы мергенлиги эки билер, бижыг сагыла-чурумуг. Олар шунту комсомолчу даалгаларды, агитатор хулааларын база эки күөсөдүн турар. Лебедев — комсомол билигүн удуртуучуу. Бистер анык-анык черадер турар мезиктер, салбырлар өөредилге-биле мергенлиги белеткери-биле халдаша тулар сорулга-ды бис. Ол сорулгаң эки күөсөдүн турар бис — деп, радиотелеграфистериниң офицер И. Муцаев-биле халтымыс. Чалагыл орусчаар чорашап, кезек бүдүрүлгелерини ашыктымыс сонда, коңка орусчулар шунту алаң хаактыг дайынчыларын барааны көстүп келди. — Бистин кезекте бедик мергенлиги анык офицерлериниң бирөөн, коммунист Яванинниң салбырынн да-йынчыларымыз. Агаарың бойдалы таарыма чоң-аа болза, доктаагыттан шымыл чедип келген-дир — деп, командир мыттыды. — Өөредилге шуда чога шунту орзулапта болду. И. Муцаев орусчу хөрүктүн кааныла, шымыл халык кадып турарына сеткил халтан хевирлиг. — Өөредилге чорударың таарымчалыг хүн-дир. «Өөредилге берге болза — тулчушкунга чик болуру деп чалгының остер бар болтай — деп баштаатанды. — Салбыр, дайынчы өөредилгеге! — деп, команда чорганы дала берген. Боо да-йынчы дилимгер үнеч, Намла мушта иштиде чоң-аа болза дры чык, мыл-бус дала берген. — Намп шап өртөөн сонда, дайынчы өөредилгениң түңдүгүн ийдирген. — Дайынчылар шунту салдыган сорулгаң шиттирип шыдаан, техниканы, чекетки бедик мергенлиди анылап билдир көрсөккөн — деп, И. Муцаев түндүдү. — Бо хүнерде бистин тай-бич күң-ажылымы камга-лап турар дайынчылар мыдыкты албанын мынчаар эртти-рип турар. А. ЧАРАШ-ОЛ.

Авторнуң фотозу.

Н. Шериг кезиниң дээр сабырның командириниң политикта тадам-биле ораакчымыс улуг лейтенант Куляктын, политиктиг болган дайынчы белеткери тергивинери анаа дайынчылар Булат Сахин, Юрий Соколов, Руф Давлетов олар-биле политикчөл сонда.

А. ДЫРТЫП-ОЛ.

Утулуктуң дөңгелдерге бут база дораан чачыга берген чоруп ор бис. Бистин оң, солалай талаарымыста өске аводтарын шимзон база-ла бистер-биле дуулам чыгыч чоруп орлар. Чудуруктай, Чылаб чуртук пулемет доң чоруп кутурадыр сөөртүп эрттилер. Мурунувуста бут-сумун уну-даа шыкпаш, шойун-жара черини барааны көстүп келди.

САЯН ЭЗИРЛЕРИ

хос доштук дөңгелдерге бут база дораан чачыга берген чоруп ор бис. Бистин оң, солалай талаарымыста өске аводтарын шимзон база-ла бистер-биле дуулам чыгыч чоруп орлар. Чудуруктай, Чылаб чуртук пулемет доң чоруп кутурадыр сөөртүп эрттилер. Мурунувуста бут-сумун уну-даа шыкпаш, шойун-жара черини барааны көстүп келди. — Чедин кезээвсте, шымыл-да, бичи суг улу-даа шыкпаш чур болду. Арамында иез-кезек хымыргын үнеч черелен, дошту кырап эзелди боорымыс, дош мыда-мыда чымыртаймыс бера-ла, ойлу эзелер берген. Сут агым өске болза-даа курлак чедип турар, шору төрөн, дүвү малагыр туу-лаа чур болду. Баштайгы улус кезин үе халчы бергенде, хевертен аткан ракеталарың чыры бисти мырылган сонда, мурунувустан пүлөөт, автоматтарың аткан оту сыйгайып бара. Байтай кезинер О. Серен, Маймы-Тараа, М. Семис-оол, М. Монгуш-оол эрикте дөңгелдерге келген. Суурмич суур хостаган, Чус анык туттурганын политикта шиттирип дугаары-биле М. Монгуш-оол, О. Чиди-оол, О. Седен-оол сүре бергенер. — Суурмич доңу тулушкуну-га дык хой надыг-бергенер анык-тинел эртин келген эрес-дидим адыжылар О. Серен, Маймы-Тараа, Сампай-оол сөөлүг огуна чедир маандырып тулуп турган, оуртук-кенер. Адыгак Т. Баян хөрөөнче балыгтаа хирезинде өөрүлдөн чыда кабайн, дайындашкына чорашап, кажан снаряд бузууду бир будун база балыгтаага бе-заны үгөн-сөөн чорашап, политикта кезээвсте боду чедип келген. Ол тулушкуну-га А. С. Кара-оолдуг бир талам биктың болган бир будун снаряд бузууду ар ба-йында хирезинде, боо-чел-сөөн кабайн, сөөлүг оңка чедип тулуп доң камгаалын алган чытыпаны эскадронун санитар незе тулушкуну шолуңден тып аккелген. — Хостан алганымыс улуг суурун муруну таламында сүвүр-сүвүр суургаларың келер конгалар азын каан хүн-рөөлөр чаныга эскадрон түр камгаалага кирген. — Дескен немелтер Дубно хоорайына кирдиңиз. Политикта өске эскадронары база чедип

Н. Шериг кезиниң дээр сабырның командириниң политикта тадам-биле ораакчымыс улуг лейтенант Куляктын, политиктиг болган дайынчы белеткери тергивинери анаа дайынчылар Булат Сахин, Юрий Соколов, Руф Давлетов олар-биле политикчөл сонда.

келген. Суурмич суур хостаган, Чус анык туттурганын политикта шиттирип дугаары-биле М. Монгуш-оол, О. Чиди-оол, О. Седен-оол сүре бергенер.

Суурмич доңу тулушкуну-га дык хой надыг-бергенер анык-тинел эртин келген эрес-дидим адыжылар О. Серен, Маймы-Тараа, Сампай-оол сөөлүг огуна чедир маандырып тулуп турган, оуртук-кенер. Адыгак Т. Баян хөрөөнче балыгтаа хирезинде өөрүлдөн чыда кабайн, дайындашкына чорашап, кажан снаряд бузууду бир будун база балыгтаага бе-заны үгөн-сөөн чорашап, политикта кезээвсте боду чедип келген. Ол тулушкуну-га А. С. Кара-оолдуг бир талам биктың болган бир будун снаряд бузууду ар ба-йында хирезинде, боо-чел-сөөн кабайн, сөөлүг оңка чедип тулуп доң камгаалын алган чытыпаны эскадронун санитар незе тулушкуну шолуңден тып аккелген.

Хостан алганымыс улуг суурун муруну таламында сүвүр-сүвүр суургаларың келер конгалар азын каан хүн-рөөлөр чаныга эскадрон түр камгаалага кирген. Дескен немелтер Дубно хоорайына кирдиңиз. Политикта өске эскадронары база чедип

чүс бажынаралыг-даа бир-де черге келген, ам-ла доктаап, аыттарымыз дышкырып, чегирини каап, оң муруну таламынче чадыг бурунгаар-лап кирген, кезек кадан шымыгы, бора тадырдыг суг үнү черге көзп доктадымыс. Идин-хенте аартады чымынган малаган-доруракты иктер, дими күтээр шоодайларда хүвезни чемивисти үштү, чемивени, кезек дыштан-дымыс.

Моон сонгаар чүү болурун кыска дыштанымта үезинде кыска командир О. Бичен-оол биксе тайыбырлар берди: — Бис Суурмич деп суурнуң чоруткуча кеддизис. Мында дайынчы күшүтү камгалы бар. Роводан дескен демелтер база мында кезек каттыккан. Бистин сорулгавыс болза, дайынчы сөзг алчындайрбайн, чооктулап чекеткен, хевертен шабар халдашкыны-

чүс бажынаралыг-даа бир-де черге келген, ам-ла доктаап, аыттарымыз дышкырып, чегирини каап, оң муруну таламынче чадыг бурунгаар-лап кирген, кезек кадан шымыгы, бора тадырдыг суг үнү черге көзп доктадымыс. Идин-хенте аартады чымынган малаган-доруракты иктер, дими күтээр шоодайларда хүвезни чемивисти үштү, чемивени, кезек дыштан-дымыс. Моон сонгаар чүү болурун кыска дыштанымта үезинде кыска командир О. Бичен-оол биксе тайыбырлар берди: — Бис Суурмич деп суурнуң чоруткуча кеддизис. Мында дайынчы күшүтү камгалы бар. Роводан дескен демелтер база мында кезек каттыккан. Бистин сорулгавыс болза, дайынчы сөзг алчындайрбайн, чооктулап чекеткен, хевертен шабар халдашкыны-

Кым-даа, чүү-даа уттундурбаан

Дайынчы Мурзуунаның хөрөк чуруу

«Алда-Маадыр» музейин эрте ажыдакчылар, олардын арамында мен болум, төөгүнү чугула материалдарын чымырчыча ошагы санын салып турар бис. Иланын таанып эки турачыларын хөрөк чуруу азы кыдыр-бөр фото-чуруу каш чыл дургузуда чымыр турар бис. Ада-чуртуу Улут дайынчынын фронттуларынга түгүчү чорради, олчан келбей берган. Совет Терези чуртуу дэп им-тыным берген дайынчыларым, оода-чаарда, хөрөк чурууну тус-түс тын-кылап, олардын дорүкү-тередеринден, эш-өрүндө тус-түс дорчу намдарын бижитип турар бис. Чамдык дайынчыларым фото-чуруу им-даа тын-кылап. Кымын кажан, чалаа-чуртунгеви, чүү кылдыр чораян, калдык жеңдиги огула мынчага чедир биалдымын, тын-кымааны дика караалыгым-дыр.

«Шынык» ломчуктары! Систерден дэп даян тур бис. Дайын шолуден эш келбей берган маадырларым бааа фронтуда ояч-медди чедир келген Тынаның экер-эрес эки турачыларым бети дордо кичи буртуугун хөрөк чурууну, кичи буртуугун, хеян-даа бол, дорчу намдарын тын-кыч бөрүлөрдү даяндап-лас. Тынкая олчанарын шуул-ла мындык адрес-биле чоруду көрүр: 667000, Кызыл хоорай, Ленин кудумчуу, бажы № 7, «Алда-Маадыр» музейи.

«Оржак Мурзуунаның хөрөк чурууна тын-кылап билер салар бе? Бо дордо солуу төөгү, Чөөн-Хемчик районга

сургакчылар чораян мен. Мурзууну Судубоюнунун кара чаштап ойноп өскөн эки болур Василий Балчинович Уэекке учурашым. Маадыр дайынчынын дугайында чагыс домак бижип, аралык болза - бир фото-чурууну тын-кыч бөрүнү чоругу-ла дилеп чагаан мен. Сурага-ла барым. Чамдык эштер олчан-да баргылар-ла чүвө болган. Фронттуу фашистерни кыргын-хыдып турган, олартуу мааи бир дайынчынын кыс туумазы мезгил амынын хөрөк чурууну, оон эдилеп чор-уу сымдымы эки бөр бооп алааан, ол-ла олчан барган.

Талпы-ла чай дүжү турда, Василий Балчиновичтен чагаа келген. Аякан аксын эзын, колду баса септилдиге, ду-даарык эш болган. Оржак Мурзуунаның хөрөк чурууну чоругун, оон дугайында бо-дуну саятыншыкымын би-жир. Ол үнеги материал ам музейини фондууда кезе-мегеле шыгактымын чыдар. Василий Уэектин чагаамдан чүдө бир домакты помпу кя-рооди:

«Оржак Мурзуунаның хөрөк чурууну чоруттун. Мурзуун болза 1920 чылда Чөөн-Хемчик районун Ишкаа боду-у араат Оржак Судубуюн эш-бүлөсүнө төрттүгөн. 1941 чылдын сентябры айда өк-өрү-биле кады Тыва Арат Республикасынын астыгы шериныге келдирткен, оон бол-дуун эки тын-кыла-ла фронт-туу чоруткан, дайын шолуде өлгөн. Топту-томааны-гыт, ажыл-шын, чагыс чөр-

чуртууну чүвө... Маадыр дайынчынын чор-ууну, чоңун ас-кенин дэп амы-тын берген Оржак Мурзуунаның төрттүгөн чөр-үт, кичизиги мөзүү бо хонгид туурасын дуурайган бис. Школадан кызыл-шчылар! Эки турачылар дугайында сак-тымыштарымы чымыр биж-жеш, бистиң музейге чоруду-ду турун!»

Кичи болан көргө, школа буртууга, кады Советтин ба-жыкымын хонгиди, чок бол-за клубка, ол-ла чөрдө Ада-чуртуу Улут дайынчыны ач-тып чоруткан эки турачы-ларым ат даңымы болган хөрөк чурууну чаапа асса эки. Төөгүнү туракалыгы камгалаар деп чүвө оон-па көстү бөр.

Ужун-бикане чегей, кыргын шыгагынын дайын шолуден эш келбей берган огу-дун дугайы сактып орап бол-ган. Доктады амыдыралга бот-тандырып эзелтенден бөр бир чыл ажал турар. Бо үе-ниң дугузунда ажыгы чон-пар депутаттарыш Чөөн-Хемчик район Советинин күүсөкү, чөр-чөр Советтер, спорт органдары чамдык ажыларын кылып чоруткан.

Эрткен чылдык планын баугаар Чаалааны № 1 шко-ламында, «Сут-Хал», «Алда-Маадыр» совхозтарда ком-плекстип спорт шолдеринин

Монгуш КЕНИН-ЛОПАН.
Чурукта: (О. Мурзууну «Алда-Маадыр» музейин фондуудан хонгалдаан).

Чөөн-Хемчиктин спортчу амдыралындан

КҮҮСӨЛДЕЗИ КАНДЫГЫЛ?

Республикага күш-куяларыны жоргузуп турган үш чыл планыны дугайында доктаады Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүделги 1973 чылдың эгесинде хуздон алган. Мында кызыл хоорайларга, суурларга стадионнар, спорт залдары, шолдер, хаак базалары тур-дарын, кымын хөрөгүн-биле кылдырып, дооар хуусааларын тодорай айттык.

Доктады амыдыралга бот-тандырып эзелтенден бөр бир чыл ажал турар. Бо үе-ниң дугузунда ажыгы чон-пар депутаттарыш Чөөн-Хемчик район Советинин күүсөкү, чөр-чөр Советтер, спорт органдары чамдык ажыларын кылып чоруткан.

Эрткен чылдык планын баугаар Чаалааны № 1 шко-ламында, «Сут-Хал», «Алда-Маадыр» совхозтарда ком-плекстип спорт шолдеринин

Амы үдө Тыва АССР-ниң кымын спортунда чоруп турар. Оон программаны дугуштар мыктыл киксе мар-гылдааны районун үш зо-унага үскөн эрттирген. Оон шилдинген үш команда ра-йон төвүнде түнүш оюнга ки-ришкен. Чаалааның шил-ди команданың ачаа бирги чөри алаан.

Кымын спортундааны кол сорулгазымын бираан болза, хаак спортун сайырадыры, массалык болдуруу, бо хева-ге ГТО-нун нормалары дуга-ары болур. Бо талазы-биле хө-дөктөрү ГТО бис. Кол-лективтерин ГТО дугаарымын хушери доктааткан. Оон дугаалазымын чамдык ор-ганизациялар киргипкен.

Алаа мадаарымын тала-зы-биле районун бирги чөри дэп маргылдаан эрткен ту-ра, Чаалааның эрткен спортчу киришкен, оларын 39-у ГТО-нун нормалары кү-сеткен. Ол мыкты башкылар коллективтериниң арамын хаак маргылдаанын органи-зациялаан. Чаалааны № 1 шко-ламын башкылары шилдин кубукту чаалап алган.

Ыччала-да хаак спортун сайырадыры дэп чорудуну тубар хөдөктөрүниң негедеге кетпей турар.

Күш-думар чыжындылган ре-спубликага бирги чөри ээлер.

ЧЕТ ПЕСТЕРНИ ЧАЙЛАДЫР

Күш-куяларыны болган спортту улам инай хөжүрү дугайында СӨКП ТК-ның бааа СӨР-ниң Министрлер Чөвүде-линин доктааны амыдыралга боттандырып дэп районун спорт комитети партия, совет органдарын удуртулазы-биле чамдык ажыларын кылып чоруттун.

Спортту материалдык баа-азын өскөндөргө үткандиге кемегерин алган. Спорт зал-дарынын, шолдеринин саны чамдык-ла көвүдөн орап. Ча-аада билдир, хурет, тен-нис, шырдыра залдарын ажыт-кан. Ада-Тонте хаак базаны ажыдаан турар.

Районда өвөгү чылдарда волейбол, баскетбол, хостут тыва хуреттер, шырдыра, май-кы хөккэй азын сайлаан.

Эрткен чылдын спортту 23 хөвирине район маргылда-лы эрттирген. Оон түнүш-ден алын көрөгө, күш-куя-луржууларымы саны өскөн, оларын мергежили беди-ооар.

Республика маргылдаалынага районун шилдинк колледжлары туртуу кир-жи, шапалдык чөриин ач-келгенер. Чоокта чаа болган самбо хуреттин маргылда-лыны бистиң мергежили ре-спубликага бирги чөри ээлер.

Амы үдө Тыва АССР-ниң кымын спортунда чоруп турар. Оон программаны дугуштар мыктыл киксе мар-гылдааны районун үш зо-унага үскөн эрттирген. Оон шилдинген үш команда ра-йон төвүнде түнүш оюнга ки-ришкен. Чаалааның шил-ди команданың ачаа бирги чөри алаан.

Кымын спортундааны кол сорулгазымын бираан болза, хаак спортун сайырадыры, массалык болдуруу, бо хева-ге ГТО-нун нормалары дуга-ары болур. Бо талазы-биле хө-дөктөрү ГТО бис. Кол-лективтерин ГТО дугаарымын хушери доктааткан. Оон дугаалазымын чамдык ор-ганизациялар киргипкен.

Алаа мадаарымын тала-зы-биле районун бирги чөри дэп маргылдаан эрткен ту-ра, Чаалааның эрткен спортчу киришкен, оларын 39-у ГТО-нун нормалары кү-сеткен. Ол мыкты башкылар коллективтериниң арамын хаак маргылдаанын органи-зациялаан. Чаалааны № 1 шко-ламын башкылары шилдин кубукту чаалап алган.

Ыччала-да хаак спортун сайырадыры дэп чорудуну тубар хөдөктөрүниң негедеге кетпей турар.

Күш-думар чыжындылган ре-спубликага бирги чөри ээлер.

ЧУРУКТА: Чөөн-Хемчик районунн самбо хуретке шилдинк команданынн кыргызчылары (солгай талдан) Оржак Алтын-оол, Хамид Алаакеев, Сергей Седеба, Долаан Доржукай. Олар чүдө мар-гылдааларга идекейли киржип-биле кызылгаралатгымай, харын баа тын, хостут самбо хуреттерге амиктары өөрдөп туралар.
Д. ОНДАРНЫҢ ФОТОСУ.

стадион турууну дугайында чугулаашкан районда ачша-хөрөгү чок болган, мычанга республиканың чогуур чөри-ниңден дуаа көрүрүн би-жир дэп ол тайыларды. Стадион турууну кызыл шагаа кириери тодорай билдирес.

Чаалаа хоорайда болуу стадион бемик чок болгай. Мычанга хөй-интиниле-лаа куу-чу-биле бодун стадиону дерип кылдырып чугула болуу турар. Бо талазы-биле, ажы-чы конпар депутаттарынын хоорай Совети дордо кемегерин амыр үе келген.

Х. ТААН-ООЛ,
«Шынык» тускай жорр.

30 чылды, «Искра» колхозтар-нин, «Чыраа-Бажы» совхозтуң удуртуучулары хамаарык.

Чедипшиңнерин улам бы-жылдап, спорт ажылында четтестерин чайладыр дэп боттотуу кемегерин ач ажы-даар бис.

Д. МОНГУШ,
районун күш-куялар боттандыр спорт комитетиниң даргаам.

Деткип турар бис

СӨКП-ниң XXII съездин астыгы сөзүгүнү комсомолу дугаары болган амиктары боду-руге эки ажылап турары-биле чөрегештер, спортка кичириндилер. Иланын волейбол, баскетбол, шырдыра, стол теннис ойнаары-га, баг кагарына, тыва, хостут хуреттерге мыкты. Район төвүнде эртти турар маргылдааларга спортчулар доктаамап киржин келген. Амык ажыл-шылдерин миынды идекейли чорупу совхозтуң дирекциясы, пар-тия, профсоюз, комсомол ор-ганизациялары дэкип, боттот дуузын чедирип келген.

Оон түнүшөнде спортчуларын саны өскөн, олар маргыл-дааларга киршип, шапалдык чөриин ач турар болу берген. Эрткен чылды Кара-Дага болу эрткен районун амиктар садыкта бистиң күш-куяларчымын бирги чөри алаан. Хостут ху-ретеги районун бирги чөри дэп маргылдаан ийини кер-ип эзгөн. Волейбол, баске-тоб командалары районда шымактарын одурууда ки-рип турар.

ГТО-нун нормаларын ажы-ныччип бугуу дугаары ажы-ныччип алып, бо талазы-биле чамдык хө-дөктөрүн алган бис. Совхозта 56 кикси ГТО-нун нормаларын күсеткен. Районун спорт комитетиниң буруу-биле олар мынчага чедир демектери алаан.

Бистиң ажыл-агыйда До-лаан Доржукай, Василий Ка-ра-Сал, Докток Семин-оол, Сат Эрес-оол, Монгуш Нам-дал-оол, Ховалыг Чкалов бол-ган өскөлдөр-ла спортту не-тередир, маргылдааларга иде-кейли киржип талдан-биле үдөгөрүн өскөдөгө көрүдү-турар.

М. ДОЛААН,
комсомол комитетинин секретары.

КАЯА-ДАА ЭКИ ТУРАЧЫ

Мария Петровна Смирнова дайынчы-даа, тайык-даа амдыралы чамдык хөдөк-көк камгалал алдыры бердиги. Ада-чуртууну Улут дайын-чынын үнеги бо бодун хө-дөктөрүн дугайында тоол-чүрү чугулаар чоруп, - алаа туракалык шудугуларын би-житип турган. Чүдө чагыс Сталинград тулдуушувууну үнеги дайын шолуден 421 багылганк дайынчынын бол-ган командарынын үдөгөрүн. Ол дэп Ленин орден-биле шапталган. Дайынчыны шуургалын огувун ала-биле багылгалтырганарын үдү-рүп турган көрүш чок. Эрес санитар кыстарын Сталин-градтин камгалалчыны ка-жал-даа тын-кылап. Оларын ара-мыдан Мария Куарская (Смирнованың өлөгөрү мур-кунда фамилиясы) эш шыга-раан деп ВЛКСМ-ниң 50 чыл оонга туракалыкка «Ленин комсомол» деп домда демек-тед.

Мария ортумак шкочаны докшат, амдыралчы оруну доораан тып алган. Ол үдө дайын эгелең. Оон төрөн сууруну кырынга фашистер-нин самолёттары докшоп, өлүм-чидимни чедирип турган. Оон ийи думазы бааа бөпө-лаапшы үнеги өлгөн. Мария азын-биле беин байыр-лаштып, фронтуну эки тура-чы бооп чоруткан, эки сест-рамы аларга.

Оон бөр Мария калдарге керектин билип, амдыра-

лынга ас-көжүн тынкан. Бир-ле катап рота коман-дырын нарын болган айымдык далайга эки тура-биле бар хаймыкчыларын чыксаал мурунча үнери дэлоң. Чедип дайынчы үнүп келген, кысаалдык оң талазыны чоруткан; Мария бааа үнүп келген турган. Олар Марияга баураеп, алаа дедекчин тур-гавары ол.

Дайынчы эш-өрү-биле хөй-гүчтү оң хөй катап барып, тулушувунарга киршикен. Баш кырында сылаан ок-тардан, снарядтарын чак-тышыкыныдан эвес, а чак-саан артырыпдан Мария эң-коргар турган. Баарында дай-ынчы а боттарын ачкы-лап таваарылаа, дайынчыны ырак тынганда-да ол болат Мария-нын кагбас турган. Мычанга Мария чагыс-даа кичкин чаксааныратпаанын кымыр турган.

Оларын бодун дайын эс-керип каанак, шимчөө ар-гажык кылдыр боолай берген. А Мария бир дайынчыдан бир дайынчы үнеги, «балыгал-тырган кичи бар бе?» деп ай-тырып, оларын бөмбө оңгар-ларынча дажылап эгелден. Ол айымдык үдө Марияга бо-душты амы-тынмын эес, а дай-ынчыларымын амы-тынны ар-лаштырган ийиниң солуу дай-ынчыны олгарга кирип чор-улаш, бодунда амын дэкин эскерип калат. Тулдушуну шолуден багылааткан Марияны өөрү дайынга үдүрөп учу-га таваарыпкан.

Уш катап бадыгалып, госпиталдан бодун дайынчы кезегине үш удаа эш келген. Сталинградтын соода оң ди-винияны Курск дөрбөзүнө на-дык-дошкун тулушувунага, Чөөн-Европанын хостожуру-на киршикен. Санитар взво-дун командири Мария Смир-нова тындагы хушун гвардей-чи эш-өрү-биле кады Дрез-деге уткаан. Дайынчы ор-деның даңгы чоруп дэп Ленин орденинде алганда Кызыл Сылдыс, Ада-чуртууну дайын орденниң II-ги чегерди болган эзын кам медаль-биле шапталган.

Дайын соода Мария Пет-ровна бодун мергежили солугаар. Көдө эмедеге сестралык ийи муң чаптарын хуздон ай, караан алыткан. Ол дэп «Кадик камгалалы-нын тергинин» деп аттык дем-дрө оң хөри бааа каастаан.

1958 чыл. Мария Смирнова бааа катап эки турачыларын одурууда кирген. Дайынчы эс-а, күш-ажымын фронт-нуң дайынчымын бооп, ийи уруу Катя, Ави болган оонун ээин Николай Смирнов-биле кур чөрииниң шилдигер дэп Казакстанга келген.

Өргөн-док чок дески хову-га эми шунтууну эргекчи-лей берген. Кыштын соогунда, чамдын наине кичириниң амы-тынны эзын хонгид кезип учурага таваарыпкан.

Баштагы чөр байылар, мыктыларынын орудан ам Ленинградское деп район тө-вү болуу турар чагаайыктык

чаа суур тургустунан, Ленин-градчыларын дуузы-биле мында чаа өзү-биле деритип-ти эмиште туртуткан. Мария Петровна ол эмиштен үзүп эскерган. Партия органын-шыланың секретарына ону сонгаан. Школада оон хуздон алган уруулар орденни ту-рур. А чоокта чаа Мария Смирнова кур чөре баштайгы төрттүгөн беш амык оодар, кыстарга паспорт тын-сир ас-кенинги болган. Ол байырагы Мария Петровна бодунун орден-хавылаан шунтууну каданак келген; невиң чагы сестерин бөр эр-гени тулушувунага болган күш-ажыты чаала алганы амиктар көрү учурду! Дай-ынчы аларга, күш-ажылы шыгаларалдык медальдары ба-за немешкен: «Кур болган ку-руккан чөриин шилдинк алган» дээр. В. И. Ленин-ниң төрттүгөн-биле 100 чыл оонда «бидей» эзын бааа «Флоренс Наянгейль» деп медальдар оон хөриң немей каастаан. «Флоренс Наянгейль» дээр. Кы-зыл Крестиян Бүтү-делегей комитетинде чоңун кадык-шымы дэп шыгаларгай де-миселчилерге тысыр медаль.

«Кичи бодунуң мергежили-ге, ажыл-жанын шыак болза, каяа-да ажыкты алаар. Канды да бердир оон амы-кы-ныңе шакты бооп ында-вас»-деп Мария Петровна чугулап олтурар.

(ПМА).

КӨРҮКЧҮЛӨР СОИУРГААН

«Мааа бистид чурттап турар өвешти, бистид чуртувуну күчүдүг баамынарын улам тода билип, оон төсү-рүз, совет кичизиге адарык ажыл-хөрөктөрүн караң-биле көрүп аар сен...»

«Ажыкчынык, колхозчу-вун, совет ажыл-шчы кыян буртууну күш-ажылында кайтамчы эки, чогаалдычы чүүдөдөрүмүң, оларам биске көрүскөн дэп чүрүк-чуларга өөрүп четтирдим».

Бо дорго СӨР-ниң Урай турулга академиянын ке-жигинеринин, чурмал уран чүүдү мастерлеринин чо-гаалдарының дедегезинге чораян көрүктүрүлгүн үдө-лөгөн одурулар-дыр. Мос-квада дедеге айттыгына-мында бөр бир ай ажа бер-ген, ову оон муң мексавчи-лар болган наймысладык аалчылар соиуруга көргөн. Ол соиуруга улам улгадып турар: чоңун амдыралчына ханылап сиңдиктеш, совет куялуралын чарылбас кезе-зе бул берген уран чүүдү болур совет хөй националдык чүрү-мал уран чүүдүүн эч тер-гиян чогаалдары дедеге-нең чок алында чым дэ-лоң.

Ол дедегезде бир ошагай чүүдү бар: мыда дедээн чүүдө-дери барык-ла шунтуура чү-рүлөргө, скульптурга соиуур-гастар билер—оларын дүжү-рүп тураанымдан, музейлер-ден көргөнөр. Олар эч-өвө берге шыгалдыны үе талазы-биле эрткиш, совет классика апарган. Ол чогаалдар бистид төөгүстүң кол-кол чөриин көргүскөн. Оларда үнең үнү дыңдалып турар.

А. Дейнеканын, Б. Иоган-совичин, С. Герасимовтин, М. Божиковын, У. Джалирде-вичин, И. Зарьшич чурал ру-ктарын, Д. Шмаряловтуң, Б. Прокуратын сиңилин кыл-ган чуроктарын, Е. Вучетичин, Г. Иокубовичтин скульп-тура композицияларын көргөш, Улут Октябрынын болушуву-ларын, хамааты дайынчын тадымчыны чылдарын, Ада-чуртууну Улут дайынчыга бол-гулаан маадырлар чоруктары-ны, тургузучу табан күш-ажыла көрүктүрүлөр бааа ка-тан сактып келир.

Ол чогаалдар санын-сакты-лап чүүнү-биле хөлдө бөз-дүр? П. С. Савсарев, 1920 чыл-дан бөр СӨКП кежигүчү (Москва).—Мын мында кол

көргөн чүүдүм — кичизиге болган оон амдыралчыны наймыс-бүрү талааларыча кир-гөнгөй салып турары болду. Чаа үнең кичизин, оң ха-рактерин, кылып турар чүүдө-дөрүн, нийтелиде болган хууда ажыл-чорудалынын чүр-күктүрүлүрүзү болган шык көрүскөн. Оон кичизинге дык чогаалдарыны ки-рип болур. Ол дорго А. Ми-растовтуң чурал чуруктары, алынгы «Дылдар комитети-нин» хурааты, «Воюетин ХБАБ-ниң», Т. Ибловский-ниң «Хлеб» деп чурру, Г. Коржованың найгамчытык амдыралдыр.— Амы үнең кичизинге салды совет уран чүүдүн хөгүдөдөзүни баш-тайгы баамырадынан дөр-көй чүүдү болу келгенин бей-геле көрүгүп турар. Чоңуну амдыралчы-биле сирый хол-баалды совет чүрүктүрүлүр кичизиничи санын-сактылап болган боттадыралын ботта-нышымын илердин турар чогаалдарын тургузуу турар. Б. Музыканын «Ажыкчы биле холхозчу» деп скульптура-зы көстүп келгенден бөр 35 чыл ажыл үе эрткиш. Ил-чала-даа ол ам-даа бистид күтүгү төрөп чуртувусту дедээ болуу артылаан.

А. Волин, тулугу—Н. К.

Крусона аттыг Улустун төп чогаалдыга бажымын чуру-мадыг уран чүүдү студиялы-к доозукчузу (Челбиак).

— Амыдыралга хандыктык деп шынды чагай сөткөл совет мастертөрүн эд дорго чогаалдарында сиңдиктен Чү-рүктү хуздон иргөнгөйлиг кып хандыктын өргөст, хуи бүрүпчү болушувунарын уран чөрен болган каас чаран чүүдөдери билип ай, оларын көрүктүрүлө дамыч-тып шылар. А. Пастовтуң найгамчытык оша чогаалды-нын сестерин сактып турду: «Хө-пчү чок, билбес чүвөни кыян калган-даа билип, чүрүп шы-давас. Т. Салаховту маа-дыралын көргөш, улут чү-рүктү хуздөзүниң санын-сак-тыктың мылгыш шык-шыктыны бүүрүдөм. Оон «Сеп-тетчиери-биле — күш-ажылы болган санын-сактылы ам-дыралы болу-биле шуут тудуш апарган ол мөгө-шы-рак оодар-биле өндүктөжөп алыксаар-дыр мен».

Л. Филиппова, студент (Зе-леноград).

— Чүрүмал уран чүүд-

дүң дына хөй жапарларынык шилдинк мезо электе таар-жалдыр—портрет. Ажыкчы-ларын болган таракчыларын, дайынчыларын, эртең болган куятура амдыкчыларынчыл найгамчытык пор-трет галереяны совет чүрүк-чуларынчыл тургусанынга чор-гаарлыр бис. П. Корин, С. Коленков, С. Сарьян, Ю. Микенас, Э. Эйман, В. Топу-ряна, С. Чушков—олар дорго уран-чечен намдарларын ав-торлары-дыр. Оларын тур-гускан өвүр-хөвөрлеринде чаа, социализм нийтелидиң ки-линиң—тура-оруктуг, энес сорулдугы, бүү талазы-биле сайыраңгай кичини, дэди ахсыктың кежи — кичилер дэп амдылап бөрү мидиг кылып көргүскөн.

Дедеге—чүрүктүрүлгүн уран чүүдөгө соиуургалар-биле доктаамап учуражар чөри, көрүктүрүлө дискуссиа-ларын болур чөри аларган. Чогу-на ачаа эми үнө бү-гү талазы-биле көрүгүрү дэп мастертөр чогаалдыгы ажы-лыныч дугайында, чоңуну амдыралчыны уран чүүдүгү ролуңу дугайында санын-сак-тыкты хөлдөдип кюр чугаа-лакымышканын болуп турар.

Л. БЕРНАСКОНИ,
(СЭТА-ның корр).
МОСКВА.

ЧЕМПИОНАТ ДООЗУЛГАН

Москваың «Крылья Советов» биле ЦСКА командалары февраль 21-де наймысладык В. И. Ленин аттыг Топ ста-

дионунга ойнаан. Оод-биле хоккей талазы-биле чуртуг чемпионат доозулган.
(СЭТА-ның корр).

Телевидение

ФЕВРАЛЬ 23-ТЕ

КЫЗЫЛДАН

10.20 — Уругуларга. «Таш-кент — тодуг-доога хоорай». Уран-чечен фильм.

МОСКВАДАН

12.00 — Дамчыдалар програм-масы. 12.05 — Медальер. 12.10 — Оңуң телеоругу. Мультфильмдер программасы: «Ады биле койгу», «Пета деп койгунуң хоорайга чор-уу», «Совет Эилене бараан болуу тур-мен». Совет Армиянык болган Шериг-Далай Флордунуң ху-лунге туракалтык дәмчы-дыла. 13.35 — Оңуң теле-оругу. «Дирг амыгавар делегейиле». 14.50—15.00 — Чансар. 15.00 — «Музыкалык юнос». 15.30 — «Кадиктык». Эртен-дөңгөдөгү дөңгү дәм-чыдыла. «Күш-куялура бол-ган спорт». 16.00 — «Уран чүүдү мастертөр — Совет Ар-миянык дайынчыларына».

КЫЗЫЛДАН

18.00 — Тываның недел-еги. Информастык програм-ма. 18.15 — Уругуларга. Муль-фильм. 18.20 — Телемедальер. 18.35 — Салымы ылым». Кыс-на фильм. 18.50 — «Богун — Совет Армиянык болган Шериг-Далай Флордунуң хуу-ру». Тыва АССР-ниң шериң комис-сары М. В. Котеловскийчиң чугаам. 19.00 — «Адресис: Кымындык телеустузы». Дамчыдыла.

МОСКВАДАН

19.50 — «Зимородок». Уран-чечен фильм. 21.10 — «Музы-калык программа». Көрүкчү-леринч чогаалары-биле. 21.40 — «Оруктары» сактып чоруп бис». «Театрга учуражыла-лар». Совет Армиянык болган Шериг-Далай Флордунуң ху-лунге. 23.00—23.30 — «Уе». Информастыг программа.

Редактор В. С. ШАРАВИН

«НАЙРАЛ»: «Эрес-дөдүм чорук болган мыкты дугайында балада». 13.30 (хроника залыга), «Эш генерал» 9.45, 11.30, 13.45, 15.00, 17.05, 18.50, 20.05 шақтарда.

«КАА-ХЕМ»: «Юлька» 15.00, 16.50, 20.30; «Олун чок гарни-зон» 18.40 шақтарда.

«ПИОНЕР»: «Чаксааның чаран бөрү» 8.40, 10.20; «Обя-рлар» 15.00; «Шеретвага тул-чүшүпкүн» (2 сериям кады) 12.00, 17.10, 20.00 шақтарда.

«ВОСТОК»: «Балтыжылар» 11.00, 15.00; «Сангам» (2 се-риямы кады) 16.50, 20.00 шақ-тарда.

Бора-Көже Ендимевич Кууларынч «Тыва» совхоза эрткен чылдык декабрь 17-де кууза 00569 биркалы саткан мууна № 03484 кытанчыны чыткан. Ук кытанчыны күш чок болдуар.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕСИ: 667000

Кызыл, Шетинкин-Кравченко кудумчуу, бажы № 3. ТЕЛЕФОНЫ. Редакторунуң 24-63, редакторунуң ораакчыларынны 35-24, пропаганда кылдынын 23-54, харымсалгалы секретарынны 23-35, партиязы амыдырал кылдынын 37-13, куялура кылдынын 23-54, кады ажыл-агый кылдынын 21-47, улутур кылдынын 22-64, чага кылдынын 41-27, информация база совет тургузуг кылдынын 20-60, бугал-териянын 31-75, корректорларын 27-41. Солун келбей барганда 2-75 телефонко долгаар.

СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАП ҮНӨР Тираж 15953. ЧАГЫГ